

QUADRE III-1.12. BALANÇ MIGRATORI TOTAL, EXTERIOR (ESTRANGER) I INTERIOR (ENTRE CA). RESULTATS PER ILLES (2022-2023)			
	Balanç total	Balanç exterior	Balanç interior
2022			
Illes Balears	22.676	20.740	1.936
Mallorca	17.633	16.723	910
Menorca	1.965	1.287	678
Eivissa	3.322	2.922	400
Formentera	-244	-192	-52
2023			
Illes Balears	21.362	18.873	2.489
Mallorca	17.208	15.418	1.790
Menorca	2.100	1.307	793
Eivissa	1.974	2.055	-81
Formentera	80	93	-13

Font: INE (2025), Estadística de migracions i canvis de residència (EMCR).

REQUADRE III-1.

DINÀMIQUES MIGRATÒRIES I TRANSFORMACIÓ SOCIAL A LES ILLES BALEARS: UNA LECTURA GEOGRÀFICA I HISTÒRICA CONTEMPORÀNIA

JOANA M. PETRUS BEY
Departament de Geografia

PERE SALAS VIVES
Departament de Ciències Històriques i Teoria de les Arts
Universitat de les Illes Balears

Al llarg del segle XX i fins a les primeres dècades del segle XXI, les Illes Balears han experimentat un increment demogràfic sostingut i progressivament accelerat, que ha passat de 311.649 habitants el 1900 a 1.231.768 l’any 2024,

xifra que suposa gairebé quadruplicar la població resident en un termini de 120 anys. Aquesta evolució ha estat marcada per una combinació de creixement natural i, especialment a partir de la segona meitat del segle XX, per intensos fluxos migratoris, primer nacionals i posteriorment internacionals.

Durant les primeres sis dècades del segle XX, el creixement demogràfic de les Illes Balears va ser relativament moderat. Els increments intercensals oscil·laren entre 12.800 i 42.000 persones, i les taxes relatives respecte a la població mitjana del període es mantingueren generalment per sota del 5 %. Un dels pocs períodes amb una taxa més elevada fou el comprès entre 1930 i 1940, amb un 10,86 %, tot i coincidir amb els anys de la Guerra Civil. Això indica que, malgrat la conflictivitat política i social, el balanç demogràfic no va patir un impacte substancialment ne-

gatiu. Entre 1900 i 1960, el creixement absolut va ser de 131.678 persones, i va situar la població en 443.327 habitants a les portes dels anys seixanta.

Aquest patró de creixement demogràfic de la primera meitat del segle XX s'ha d'entendre en paral·lel amb l'avanç del procés d'industrialització de l'època, que seguí a les Balears un model atípic caracteritzat per salaris baixos, escassa inversió en capital fix i una estructura industrial basada en la utilització intensiva de mà d'obra. Activitats com el calçat, la metal·lúrgia lleugera, el tèxtil o la indústria agroalimentària estaven dominades per petites i mitjanes empreses amb una productivitat limitada, però capaces d'impulsar un dinamisme mercantil que sovint ha estat ignorat per les anàlisis tradicionals i que es fa evident en fenòmens com el treball femení, la pluriactivitat o la capacitat d'adaptació a diferents sectors¹. Amb tot, aquesta activitat econòmica no fou suficient per absorbir totalment el creixement vegetatiu del període, i trobà en l'emigració una resposta empenedora a les oportunitats que oferien mercats exteriors amb els quals les illes mantenien vincles comercials tradicionals. L'alt creixement vegetatiu del període afavorí així l'emigració cap a destins com Sud-amèrica, Algèria o el sud de França, que actuaven com a focus d'atracció en ser econòmicament més dinàmics i oferir més possibilitats d'ascens social. Així, l'emigració esdevé part d'una lògi-

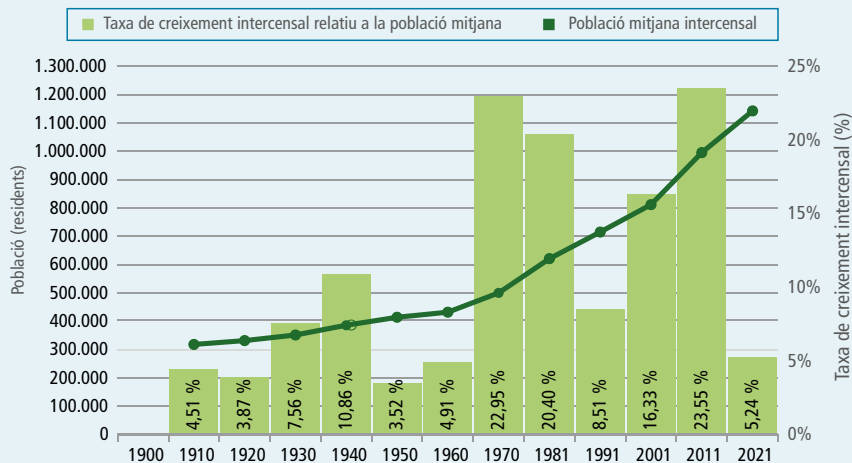
ca econòmica més complexa, en què la mobilitat de la força de treball responia també a l'existència de xarxes i capacitats adaptatives.

A partir dels anys vint, però, la mecanització progressiva i la introducció d'energies modernes permeteren augmentar la capacitat productiva. Aquesta transformació tècnica, combinada amb una demanda interna sostinguda, reforçà la capacitat de retenció de població. D'aquesta manera, l'activitat industrial, encara que fragmentada i de dimensió reduïda, actuà com a estabilitzador demogràfic, de manera que va evitar pèrdues significatives d'efectius poblacionals i va contribuir a la cohesió econòmica i social de les illes (vegeu el [gràfic RIII-1.1](#)).

A partir de la dècada de 1960, coincidint amb un canvi en el model productiu gràcies a l'impuls que proporcionà l'activitat turística, la construcció i la reestructuració econòmica cap al sector dels serveis, les Illes iniciaren un període de fort creixement demogràfic que es manté encara avui. Només entre 1960 i 1970, la població va augmentar gairebé el mateix que en els seixanta anys previs (+114.960 persones), amb una taxa intercensal del 22,95 % —la més alta registrada fins aquell moment. Aquest creixement s'explica tant per un creixement natural vigorós, amb taxes de natalitat del 18,8 ‰ —gràcies al fenomen conegut com el *baby boom*—, com per l'arribada de població procedent de distintes regions peninsulars, atreta per les oportunitats laborals derivades del boom turístic. El patró, tot i que es moderà a causa de la crisi iniciada el 1973,

1. Manera, C.; Parejo, A. (2012). «El índice de producción industrial de las Islas Baleares, 1850-2007». *Revista de Historia Industrial*, núm. 50, p. 17-47.

Gràfic RIII-1.1.
Creixement demogràfic de les Illes Balears. Variació intercensal 1900-2021

Font: INE (2024), Cens de població.

es mantingué entre 1970 i 1981, període en què es registrà un increment de 126.801 persones i una taxa de creixement del 20,40 %.

Durant les dècades següents, el ritme de creixement es moderà. Entre 1981 i 1991, l'increment va ser de 60.856 habitants (8,51 %), en bona part gràcies a la caiguda de la fecunditat. A la dècada següent, entre 1991 i 2001, s'enregistrà una nova acceleració fins a les 132.683 persones (16,33 %). És, però, entre 2001-2011 quan es produeix el creixement més accentuat de tota la sèrie, amb la incorporació d'un saldo net de 234.487 habitants i una taxa intercensal del 23,55 %, impulsat sobretot per la immigració internacional. És en aquest període que les Illes Balears s'han consolidat com una de les destinacions més dinàmiques de l'Estat espanyol, tant pel que fa a la mobilitat residencial com al turisme,

que sosté un nou model productiu basat, com l'anterior, en la capacitat de connectar economies externes, un ús intensiu de la mà d'obra i salaris mitjans inferiors als d'altres regions espanyoles.

Finalment, entre 2011 i 2021, s'ha produït una relativa desacceleració, amb un increment de 59.894 habitants i una taxa intercensal del 5,24 %. Aquest alentiment reflecteix l'impacte de la crisi econòmica iniciada a partir de 2008 i la COVID-19, que va reduir els fluxos migratoris d'entrada i incrementà lleugerament les sortides. Així mateix, les dades dels darrers anys indiquen una represa del ritme de creixement de la població gràcies a un augment del nombre d'immigrants.

En termes comparatius, el creixement acumulat del segle XX (de 311.649 a 845.630 habitants) va ser de 533.981

persones, amb una taxa relativa acumulada del 171 %. No obstant això, només en les dues primeres dècades del segle XXI (2001-2021) l'augment ja ha estat de 294.381 persones, amb una mitjana anual de creixement gairebé triple respecte al segle anterior (16.296 vs. 5.340 habitants/any). L'índex relatiu de població prenent l'any 1900 com a base = 100 és de 376,39 l'any 2021, que fa palesa de forma inequívoca com s'ha multiplicat la pressió demogràfica sobre el territori.

En el període 1960-2024, ens trobam, per tant, amb dues fases de creixement demogràfic clarament diferenciades, d'una banda, la protagonitzada per la migració peninsular durant les dècades 1970 i 1980; i d'altra, la registrada des de finals del segle XX en què els fluxos immigratoris exteriors han estat molt més importants que els interautonòmics i han marcat la tendència positiva i creixent de la població balear.

1.1.

BALANÇOS MIGRATORIS

L'INE publica des de 2008 una sèrie contínua d'estadística de migracions exteriors i interiors que permet conèixer l'origen dels fluxos d'arribada a les Illes Balears i els de sortida cap a altres comunitats autònomes o l'estranger.

L'evolució dels fluxos migratoris a les Illes Balears entre 2008 i 2021 reflecteix l'impacte directe dels cicles econòmics sobre el comportament geogràfic de la mobilitat laboral i residencial. Les Illes

Balears han estat, durant aquest període, una destinació preferent per a migrants tant d'origen internacional com peninsular, però els patrons de mobilitat d'ambdós col·lectius són diferenciats.

Els migrants procedents d'altres comunitats autònomes també han mantengut un flux continu d'entrada, amb valors que oscil·len entre les 12.000 i 18.000 persones anuals. No obstant això, el comportament d'aquest col·lectiu destaca per una major inestabilitat perquè va acompanyat anualment d'un volum de sortides que superen sovint les entrades o s'hi aproximen, cosa que provoca saldos migratoris interautonòmics baixos o fins i tot negatius, com s'observa clarament els anys 2020 (-1.911) i 2021 (-2.191) (vegeu el [quadre RIII-1.1](#)).

1.2.

MIGRACIÓ EXTERIOR I INTERAUTONÒMICA

En conjunt, la immigració exterior presenta una trajectòria de creixement sostingut que reproduceix de manera prou fidel els cicles econòmics expansius i recessius de l'economia regional. En l'evolució econòmica recent, la immigració internacional ha crescut en èpoques de bonança, i s'han assolit entrades d'immigrants que oscil·laren entre 20.000 i 26.000 persones/any, mentre que s'ha contret en conjuntures recessives, com ara els anys posteriors a la crisi financera de 2008. En efecte, la migració exterior es mostra també sensible als cicles econòmics

Quadre RIII-1.1. Migracions exteriors i interautonòmiques balanços migratoris									
	Entrades exterior	Entrades interautonòmiques	Total entrades	Sortides exterior	Sortides interautonòmiques	Total sortides	Saldo migratori exterior	Saldo intraautonòmic	Saldo net total
2008	22.323	18.279	42.610	8.204	15.223	23.427	14.119	3.056	17.175
2009	15.048	16.410	33.467	10.851	16.095	26.946	4.197	315	4.512
2010	11.618	15.437	29.065	11.296	16.576	27.872	322	-1.139	-817
2011	12.544	16.361	30.916	11.126	16.104	27.230	1.418	257	1.675
2012	12.015	18.309	32.336	9.945	13.913	23.858	2.070	4.396	6.466
2013	11.659	17.617	31.289	13.866	12.556	26.422	-2.207	5.061	2.854
2014	11.612	17.023	30.649	8.965	13.364	22.329	2.647	3.659	6.306
2015	12.535	17.121	31.671	7.598	13.672	21.270	4.937	3.449	8.386
2016	15.130	17.599	34.745	7.710	12.261	19.971	7.420	5.338	12.758
2017	20.196	17.118	39.331	9.446	13.787	23.233	10.750	3.331	14.081
2018	23.323	18.080	43.421	7.996	14.148	22.144	15.327	3.932	19.259
2019	26.096	17.243	45.358	6.957	15.528	22.485	19.139	1.715	20.854
2020	17.001	12.095	31.116	6.875	14.006	20.881	10.126	-1.911	8.215
2021	17.576	13.318	32.915	11.850	15.509	27.359	5.726	-2.191	3.535
Mitjana anual del període	16.334	16.572	34.921	9.478	14.482	23.959	6.857	2.091	8.947

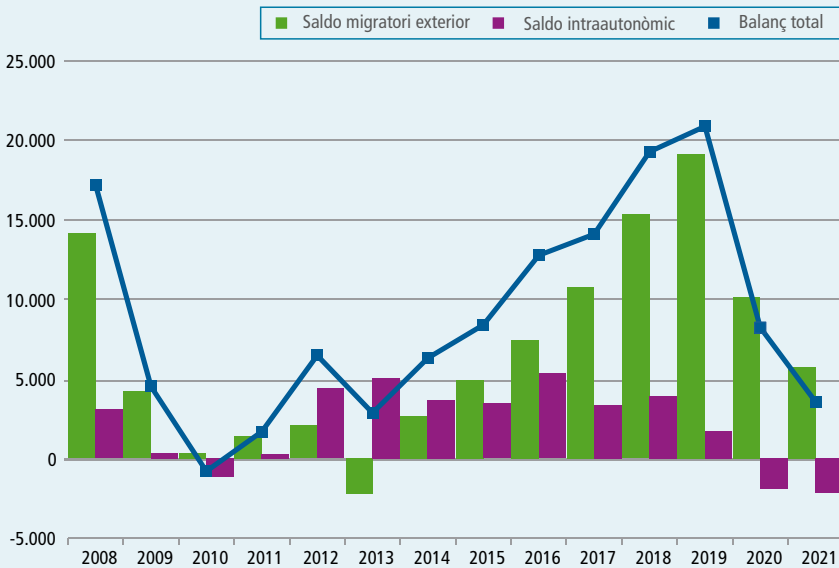
Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'INE (2024), Migracions exteriors i interiors. Sèrie 2008-2021.

recessius, no només per la disminució dels fluxos d'entrada, sinó també per l'increment de les sortides, però sense arribar a oferir balanços negatius. Tant és així que en el període 2008-2021 només l'any 2013 el balanç exterior resultà negatiu (-2.207 persones). Com es pot veure en el **gràfic RIII.1.2**, el creixement migratori a les Balears està fortament condicionat pel saldo migratori exterior que mostra una tendència creixent a llarg termini, amb un període clarament expansiu del 2016 al 2019.

El balanç migratori exterior és el resultat de la confluència de dues grans tendències. Una primera és l'existència de dos fluxos immigratoris de desigual intensitat, d'una banda, de persones

procedents de països sud-americans i de Centreamèrica-Carib, i de l'altra, de països africans. Aquests darrers no tenen pèrdues per emigració superiors a una quarta part del total rebut, per la qual cosa constitueixen els dos grans components positius del balanç migratori (+73 % procedent de països sud-americans i centreamericans/Carib i un 16 % de països africans). La segona tendència és l'existència de diversos fluxos circulants de migrants que registren saldos positius/negatius baixos segons els anys, de manera que els fluxos arribats es compensen amb fluxos sortints gairebé equivalents, com succeeix en el cas dels països europeus (+6 %), asiàtics (+3 %), Amèrica del Nord (1 %) o països europeus no comunitaris (-1 %). Aquest

Gràfic III-1.2.
Saldos migratoris exteriors i interautonòmics a les Illes Balears (2008-2023)

Font: INE (2024), Migracions exteriors i interiors. Sèrie 2008-2021.

enorme dinamisme fa que les Balears tenguí la taxa de migració exterior bruta amb l'estranger més alta d'Espanya, amb un 58,83 ‰, enfront d'un 38,46 ‰ de la mitjana nacional, i ocupi la quarta posició quant a la taxa de migració exterior neta (15,5 ‰), després de Madrid (21,7 ‰), València (19,4 ‰) i Catalunya (15,9 ‰).

Per la seva banda, la migració interautonòmica, tot i ser més regular, ofereix un balanç migratori final més baix, que comporta un increment mitjà anual d'un 2.000 persones, respecte de les prop de 7.000 que aporta la migració internacional. Els moviments migratoris interautonòmics sembla que tenen força en els períodes de crisi econòmica, quan es fa més evident la contracció de les arribades de població estrangera, però aquest és només un efecte derivat de la regularitat més elevada en els fluxos d'entrada i sortida d'aquest col·lectiu.

Aquest fenomen, tanmateix, no es tradueix necessàriament en un saldo migratori més elevat, ja que la població procedent d'altres comunitats —tot i ser més nombrosa la major part dels anys en termes d'entrades— presenta també una taxa de sortida més elevada. Això es deu a l'elevada mobilitat residencial i a la presència de treball estacional i precari, que afavoreix cicles curts de residència.

En definitiva, l'anàlisi dels fluxos migratoris revela que els saldos positius que han alimentat el creixement demogràfic balear són atribuïbles principalment a la tendència creixent i sostinguda de la immigració internacional, especialment en el conjunt del cicle 2003-2008 i a partir

de 2015, sense menystenir un balanç migratori positiu de molt menys volum aportat per la migració de caràcter interautonòmic.

1.3.

EFFECTES DE LES MIGRACIONS SOBRE L'ESTRUCTURA DE LA POBLACIÓ DE L'ARXIPÈLAG

L'arribada sostinguda de població migrant al llarg d'aquests darrers setanta anys ha transformat de manera profunda l'estructura demogràfica de l'arxipèlag balear, i ha afectat diverses dimensions de la població resident que s'han reflectit també en els àmbits socioeconòmics i territorials. Un dels efectes més immediats ha estat el rejuveniment de la piràmide d'edats, atès que el gruix migratori es concentra en la franja dels 20 als 40 anys, grups d'edat que en bona part de les societats desenvolupades està en regressió per l'efecte de l'envelliment demogràfic. L'arribada de migrants ha enfortit les cohorts centrals que sustenten la població activa, la qual cosa ha donat com a resultat una taxa de dependència econòmica de la població inactiva (infants i gent gran) més favorable. Aquesta circumstància, que té efectes positius, en tant que redueix la pressió sobre el sistema de pensions en augmentar els cotitzants a la Seguretat Social, no ens ha de fer pensar que minva les demandes de serveis socials ni d'atenció sanitària, ja que la reducció percentual del pes dels col·lectius enve-

llits o dels infants no redueix en absolut el nombre total de persones reals que conformen la població dependent, per més que el seu pes relatiu aparentment es redueixi. Així, per exemple, la taxa de dependència (<16 i >64) s'ha mantingut entorn del 44 % en relació amb la població entre 16-64 anys entre 1998 i 2024, mentre que en termes absoluts, el nombre total de persones dependents ha augmentat en 114.221 (+46 %).

Pel que fa a la composició per sexes, les poblacions immigrants no han alterat substancialment la taxa de masculinitat, encara que des de 2005 les Balears supera lleugerament el 100 %, igual que Múrcia i Castella-la Manxa. La prevalença d'un determinat sexe es fa més evident per alguns llocs d'origen i per la naturalesa dels llocs de treball oferts, com ara l'agricultura o la construcció, que atreuen més proporció de mà d'obra masculina, o els serveis d'atenció i cura de gent gran, que atreuen mà d'obra femenina. La tendència, si més no, és cap al reequilibri a mitjà termini, gràcies als processos de reunificació familiar. La presència de dones immigrants, que sovint presenten en el moment de l'arribada pautes de fecunditat més alta que les dones residents d'igual edat, contribueixen a incrementar temporalment les taxes de natalitat, de manera que compensen les taxes de fecunditat més baixes observades en la població autòctona. Nogensmenys, la tendència a mitjà termini és a escurçar les diferències. Mentre el 1975 la taxa global de fecunditat de les dones estrangeres residents a les Balears era del 66,73 ‰ enfront del 42,15 ‰ de les dones espan-

yoles, el 2023 les taxes s'havien reduït ja al 38 ‰ i al 27 ‰, respectivament.

La incorporació progressiva de nous residents procedents, principalment, de l'estranger comporta també una diversificació dels models familiars. El 2022 les Balears era la comunitat autònoma que registrava menys percentatge de població espanyola a les llars (79 %). Igualment, les Balears és juntament amb Múrcia i Canàries una de les tres comunitats autònomes on més d'un 10 % de les llars estan compostes per cinc membres o més. Encara més clarament, el 2024, les Balears és la comunitat autònoma espanyola amb més percentatge de població amb nacionalitat estrangera 21,02 %, quan la mitjana estatal se situa en un 15 %.

L'impacte dels fluxos migratoris també es fa notar sobre el territori. Els migrants no es distribueixen de forma homogènia, sinó que tendeixen a concentrar-se en determinats municipis o zones amb més dinamisme econòmic o disponibilitat de treball. Aquesta concentració genera conjunts demogràfics molt distints i, en conseqüència, desequilibris interns, especialment entre nuclis turístics i zones interiors o rurals, que generen demandes de serveis públics també diferenciades, especialment en relació amb el sistema educatiu, l'atenció primària de salut o el sistema públic de transport.

Finalment, en l'àmbit econòmic, l'entrada de població en edat de treballar suposa un augment directe de l'oferta laboral que cobreix llocs de feina en sectors clau com ara l'hoteleria, la construcció, l'agricultura, feines domèstiques i la cura a persones dependents. En absència de polítiques d'integració efectives, aquesta especialit-

zació del mercat laboral pot acabar dualitzant i segregant per orígens la població treballadora, fet que pot condicionar alhora les seves condicions contractuals i, en definitiva, dificultar la necessària cohesió social.

En definitiva, la migració, especialment en edat laboral, actua com a factor compensatori dels desequilibris demogràfics, però alhora planteja reptes complexos en matèria d'acollida, planificació i cohesió social. La clau per transformar aquest fenomen en una oportunitat sostenible passa per una governança demogràfica activa que entengui la migració no només com una resposta quantitativa, sinó com una palanca per a la transformació social equilibrada.

1.4.

LA DISTRIBUCIÓ MUNICIPAL DE LA POBLACIÓ MIGRANT DINS L'ARXIPÈLAG

Les distintes trajectòries demogràfiques i econòmiques de les illes que conformen l'arxipèlag permeten diferenciar el comportament dels moviments migratoris en cada una. Del conjunt balear, actualment les Pitiüses són les que presenten un perfil demogràfic amb més pes de residents forans, segons el lloc de naixement. El 2022, dels nou municipis de les Balears que superaven el 30 % de població nascuda a l'estranger, cinc eren pitiüsos: Sant Joan de Labritja (38,7 %), Formentera (32,8 %), Santa Eulàlia del Riu (32,7

%), Eivissa (32,2 %) i Sant Antoni de Portmany (30,2 %)².

En paral·lel, si ens fixam en els municipis que registren menys percentatge de població nascuda a les Balears, tornam a trobar tots els municipis pitiüsos entre aquells on la població autòctona és inferior al 50 %. Formentera, amb només un 37 % de població nascuda a les Balears, és el municipi amb menys pes de població autòctona, seguit per Eivissa (38 %), Santa Eulàlia des Riu (38,3 %), Calvià (38,5 %), es Mercadal (39,5 %), Sant Antoni de Portmany (40,5 %), Sant Josep de sa Talaia (41,1 %) Sant Joan de Labritja (41,7 %), Capdepera (42,6 %), Alcúdia (43,9 %), Deià (45,3 %), Son Servera (45,3 %), Andratx (48,4 %) i Santanyí (48,2 %).

Finalment, Sant Francesc Xavier (Formentera) (30,2 %) i Sant Josep de sa Talaia (33,1 %) també estan entre els quatre municipis que superen el 30 % de població nascuda a altres comunitats autònomes. És evident, doncs, que són les Pitiüses les que han sofert una reconfiguració demogràfica més important en termes relatius. Mallorca, al contrari, atesa la seva extensió i població total més gran, presenta un perfil mixt, on es combinen municipis costaners amb una forta presència de població estrangera i peninsular, amb municipis de l'interior i de la Serra on la població nascuda a les Balears és encara predominant. Així,

2. Sant Josep de sa Talaia registrà un 25 % de població nascuda a l'estranger. La resta de municipis amb més d'un 30 % de població nascuda a l'estranger són Deià (37,8 %), Calvià (36,5 %), Alcúdia (32,3 %) i Andratx (30,2 %).

mentre que a municipis com Calvià, Alcúdia o Son Servera superen el 30 % de població estrangera, altres com Mancor, Petra, Santa Maria del Camí, Llubí, Consell, Binissalem, Maria de la Salut, Sant Joan, Lloseta, Vilafranca, Bunyola, Esporles, Selva, Santa Eugènia, Marratxí, Búger, Sencelles, Algaida i Escorca superen el 70 % de població nascuda a les Balears.

Menorca és l'illa on, majoritàriament, la població estrangera no supera el 25 % en cap dels municipis. En canvi, la població nascuda en altres comunitats autònomes té un pes rellevant en bona part dels municipis illencs, com es Mercadal (36 %), es Castell (30 %), Sant Lluís (30 %) o Maó (23 %) (vegeu el [gràfic RIII-1.3](#)).

Les evidències empíriques indiquen que l'arribada de població forana al llarg d'aquests darrers setanta anys ha sostingut un creixement demogràfic, primer gràcies als saldos migratoris positius

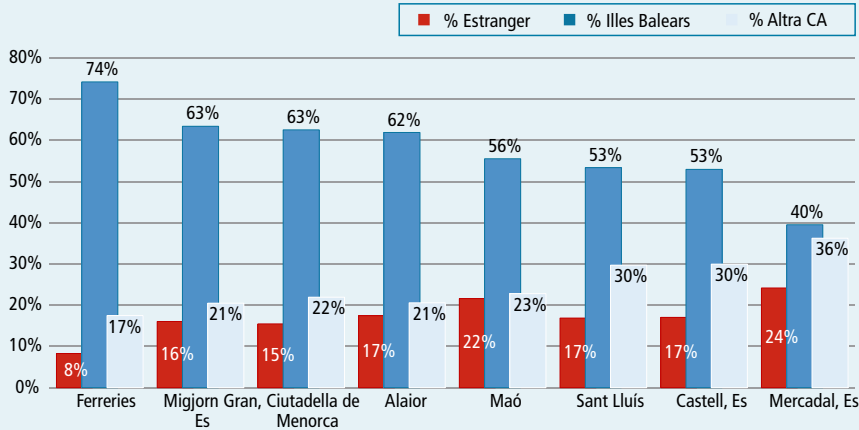
peninsulars, i des de finals del segle XX, a través de la migració internacional. Aquest procés ha generat un augment del pes dels residents no nascuts a les Balears (entre el 30 % i el 40 % en molts de municipis), un rejoeniment relatiu gràcies a l'arribada de població en edat de treballar i de tenir fills, i una diversificació d'origen geogràfic i cultural de la població.

1.5.

L'ESTRUCTURA PER EDATS SEGONS EL LLOC DE NAIXEMENT

Resulta altament significatiu analitzar la distribució relativa de la població per lloc de naixement i grups d'edat, perquè la gràfica resultant evidencia la transformació en l'origen de la població arribada a

Gràfic RIII-1.3.
Distribució de la població de Menorca segons el lloc de naixement (2022)

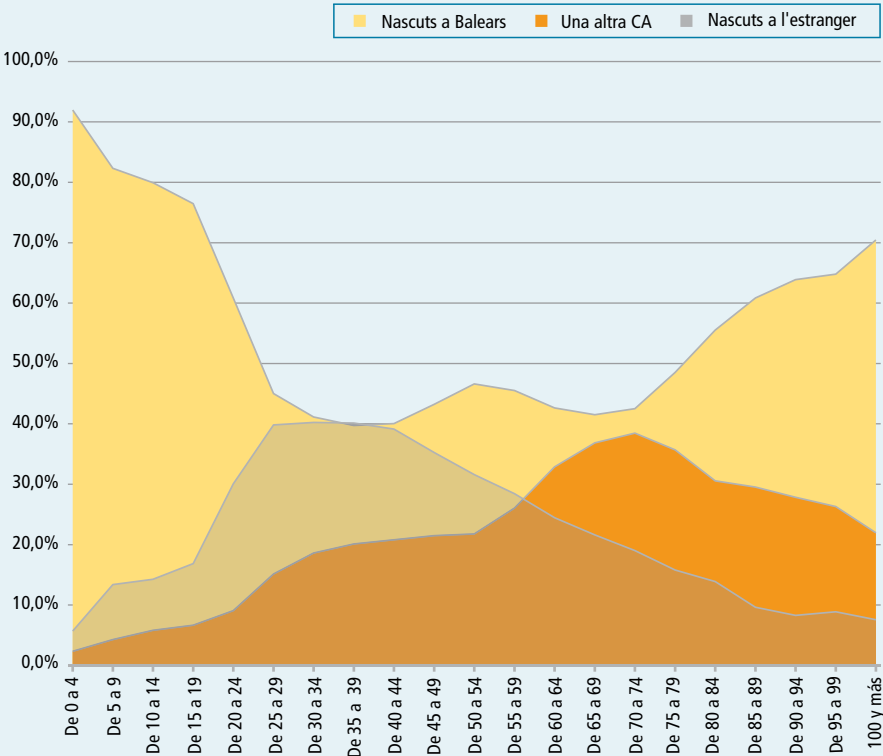

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'INE i l'Idest (2024), Cens de població.

les Balears en els darrers cinquanta anys (vegeu el **gràfic RIII-1.4**). En el moment actual (2024), la corba d'edats que dibuixa la població nascuda en una altra comunitat autònoma assoleix el seu punt més àlgid en el grup d'edat entre 70 i 74 anys (38 % de la població d'aquesta franja d'edat), de manera que mostra els residents que arribaren a les Balears durant els anys seixanta i setanta del segle

passat atrets per l'expansió econòmica. Per la seva banda, la corba d'edats que dibuixa la població nascuda a l'estranger es concentra en edats molt més joves. Representen ja el 30 % en el grup d'edat dels 20 als 24 anys, i fins al 40% entre els 30 i 44 anys. En paral·lel, la població nascuda a les Balears supera el 50 % només entre els grups d'edat dels menors de 24 anys i els majors de 80 anys, la qual cosa

Gràfic RIII-1.4.
Distribució relativa de la població per lloc de naixement a les Illes Balears (2024)

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'INE i l'Ibestat (2024), Cens de població.

prova que la població actual és fruit d'un procés lent i transformador del conjunt de la població de l'arxipèlag.

La població actualment resident a les illes és el resultat d'un llarg procés de reconfiguració de la seva composició que ha afavorit la diversitat i la convivència. El procés continua viu i resulta particularment accelerat degut a l'actual composició internacional dels fluxos migratoris, com demostra l'augment de matrimonis mixtos, en què un dels dos cònjuges és estranger, que el 2023 representaren el 27,8 % dels matrimonis, enfront només del 8,6 % dels matrimonis en què ambdós contraents eren estrangers. Això indica que existeixen processos d'arrelament i d'integració, com és previsible en un context en què molts dels fills dels migrats nascuts ja a les illes s'identifiquen amb l'entorn i afavoreixen la construcció d'identitats mixtes que desborden les categories «autòctons» o «novinguts», que no deixen de ser metàfores parcials que simplifiquen indegudament processos històrics i socials força més complexos. Per altra banda, la mobilitat de sortida, creixent en períodes de crisi i també al final del cicle de la vida laboral activa, comporta el retorn d'efectius de migrants al seu lloc d'origen o a altres destinacions geo-

gràfiques, per la qual cosa les dinàmiques demogràfiques són canviants i han de ser observades a mitjà i llarg termini.

Aquest procés de creixement sostingut, marcat per una dependència estructural dels saldos migratoris positius, està transformant profundament la realitat social, territorial i econòmica de l'arxipèlag. Per tant, és fonamental comprendre aquesta evolució per poder analitzar adequadament qualsevol altra variable estructural —com el PIB, la renda o la demanda de serveis públics—, ja que constitueix el context demogràfic de base sobre el qual operen la resta de processos socials i econòmics. Tot i això, també és cert que una població canviant i, per definició, amb dificultats per arrelar-se en el territori, pot suposar noves problemàtiques d'integració cultural i social.

La clau rau a entendre que la societat balear del segle XXI és, per definició, diversa i en moviment, i que el futur dependrà més de com es gestioni aquesta realitat plural que no pas de la seva composició aritmètica per llocs de naixement, nacionalitat o qualsevol altra categoria geogràfica o legal.